

تحولات قفقاز: موانع مذاکرات صلح آذربایجان و ارمنستان

آذربایجان معتقد است که مناقشه قره‌باغ پایان یافته است و می‌تواند روابط دیپلماتیک با ارمنستان برقرار کند اما اینکه بتوان سندی مرتبط با توافقنامه صلح در بروکسل امضا کرد جای تردید دارد و احتمالاً چنین نشستی بین طرفین در مسکو برگزار خواهد شد.

به گزارش آران نیوز به نقل از تسنیم نیکول پاشینیان نخست وزیر ارمنستان در نشستی که در گرانادای اسپانیا و بدون مشارکت آذربایجان برگزار شد، بیانیه‌ای را امضا کرد که تمامیت ارضی این کشور را به رسمیت می‌شناسد.

به گفته فؤاد شهبازوف تحلیلگر سیاسی، اظهارات مکرر پاشینیان مبنی بر به رسمیت شناختن تمامیت ارضی آذربایجان نشان می‌دهد که ارمنستان نیز علاقه مند به برقراری روابط دیپلماتیک با آذربایجان است. ارمنستان باید تهدیدهای خارجی را برای مبارزه با بی‌ثباتی داخلی ارزیابی و حل کند. در غیر این صورت، هم مشکلات داخلی و هم مشکلات خارجی می‌تواند منجر به بحران‌های عمیق سیاسی شود.

فؤاد شهبازوف دیدار پیش بینی شده بین سران ارمنستان و آذربایجان در بروکسل در ماه اکتبر را فرصتی مثبت ارزیابی می‌کند و می‌گوید: روند عادی سازی روابط دیپلماتیک بین آذربایجان و ارمنستان می‌تواند از اینجا آغاز شود. آذربایجان معتقد است که مناقشه قره باغ پایان یافته و می‌تواند روابط دیپلماتیک با ارمنستان برقرار کند و می‌تواند دشمنی چندین ساله موجود را پشت سر بگذارد.

اما او معتقد نیست که بتوان سندی مرتبط با توافقنامه صلح در بروکسل امضا کرد و می‌افزاید که چنین نشستی بین طرفین می‌تواند در مسکو برگزار شود.

زائور شیریف نماینده گروه بین‌المللی بحران آذربایجان می‌گوید که در سال‌های پس از جنگ دوم قره باغ، 3 نکته اصلی مربوط به توافق نامه صلح بین طرفین، امنیت ارمنی‌ها در قره باغ و خطوط ارتباطی نخجوان و آذربایجان و تعیین حدود بود.

پس از «عملیات ضد تروریستی» 19 تا 20 سپتامبر در قره باغ، الهام علی‌اف رئیس‌جمهور آذربایجان خطاب به مردم این کشور تأکید کرد که این مانع که عامل اصلی امضای توافقنامه صلح با ایروان بود پس از تسلط کامل آذربایجان بر قره باغ از بین رفت.

اما همین عامل منجر به گسترش اعتراضات علیه دولت پاشینیان در ارمنستان شد.

زائور شیریف با استناد به این مطلب می‌گوید که اوضاع در داخل ارمنستان ممکن است مانع از امضای توافقنامه صلح پاشینیان تا پایان سال جاری شود.

این تحلیلگر می‌افزاید که اگر طرفین بر سر دو موضوع دیگر یعنی تعیین حدود مرزها و باز شدن راه‌های ارتباطی به توافق برسند، ممکن است تا پایان سال توافقنامه صلح امضا شود.

علاوه بر این، او معتقد است که اگرچه آذربایجان کنترل قره باغ را دوباره به دست گرفته است، اما خروج آرامنه ساکن آنجا موضوع حقوق آرامنه قره باغ را به سطح دیگری منتقل کرده است.

زائور شیریف می‌گوید: به عبارت دیگر، ایروان که حقوق آرامنه قره باغ را به عنوان موضوعی در مذاکرات صلح مطرح کرده است، اکنون می‌تواند این موضوع را در قالب حقوق ارمنی‌هایی که از قره باغ نقل مکان کرده‌اند به میز بکشد.

به گفته روبن محراییان کارشناس مرکز مطالعات بین‌المللی و سیاسی ارمنستان، رویدادهای اخیر

ضربه محکمی به روند مذاکرات وارد کرده و معماری ایجاد شده بر اساس بیانیه 10 نوامبر 2020 را به کلی از بین برده و به جای استفاده از فرصتی برای ادامه مذاکرات و در نهایت دستیابی به پیشرفت و توافقات جدید، آذربایجان به اقدامات بی ثبات کننده متوسل می شود و به نظر او این روسیه است که پشت اوضاع منطقه است.

توماس دی وال، کارمند بنیاد کارنگی برای قفقاز جنوبی مستقر در واشنگتن، که می گوید موقعیت آذربایجان پس از عملیات نظامی تقویت شده است، معتقد است که باکو با روسیه به اجماع رسیده تا امتیازات بیشتری از ارمنستان بگیرد.

به گفته وی، امتیازاتی که در نتیجه اجماع از ارمنستان خواسته می شود، فراهم کردن جاده نخجوان است که باکو آن را «کریدور زنگه زور» می نامد و بازگشت مسالمت آمیز آوارگانی که به عنوان آوارگان «آذربایجانی غربی» به زنگه زور معرفی شده اند.

این کارمندان بنیاد کارنگی می گوید: دولت پاشینیان در حال حاضر به دلیل عدم تمایل خود به انجام این خواسته ها تحت فشار شدید قرار دارد. علاوه بر این، در ارمنستان معتقدند که پاشینیان به قره باغ خیانت کرده است، بنابراین اکنون ساکنان قره باغ در خیابان ها مانده اند. در چنین حالتی، من معتقد نیستم که در آینده نزدیک توافقنامه صلحی بین باکو و ایروان وجود داشته باشد.

اولگ ایگناتوف محقق روسیه در گروه بین المللی بحران، معتقد است: به دلیل جنگ در اوکراین، روسیه منابع لازم برای تضمین امنیت ارمنستان را ندارد. بنابراین، مسکو خواهان امضای توافقنامه صلح بین باکو و ایروان است، زیرا روسیه علاقه ای به تضعیف بیشتر ارمنستان ندارد.

اولگ ایگناتوف افزود: علاوه بر این، ارمنستان طرف بازنده جنگ قره باغ است. بنابراین مسکو در حال حاضر از عادی سازی روابط آذربایجان و ارمنستان حمایت می کند. روسیه رسماً اعلام کرد که نگران جنگ مستقیم بین ارمنستان و آذربایجان است. این موضوع به اختلاف نظر در مورد کریدور زنگه زور اشاره دارد. مسکو تلاش می کند از چنین درگیری جلوگیری کند، زیرا در این صورت باید به این روند واکنش نشان دهد که روسیه در حال حاضر چنین منابعی ندارد.